

Pasakiško grožio sodyboje - tiesiog apie gyvenimą

Raubonyse, prie Tatulos, baltose pusnyse skandinaviniame pasakiško grožio sodyboje pasitinka jos šeimininkė Zita Rinkevičiūtė-Baltrušienė, daugeiui gerai pažįstama buvusi ilgametė Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekos darbuotoja, kūrybinga ir aktyvi asmenybė, neseniai šventusi 70-ąjį jubiliejų.

– Gyvenam vieniemyje kaimo vidury, – pašmaikštuoja Zita.

Pro sodybą teka Tatulos upė, ki-toje namų pusėje – ant stačių aukštų šlaitų dangų remia šimtamečiai medžiai, viduržiemį žaliuoja gebenės.

O maždaug 70 arų sodyboje, į kurią nusipirkę Zita ir Vytautas Baltrušienai atsikraustė 2000-aisiais, auga jau jų pačių sodintos pušys, eglės, pirmas buvo kaštonas.

– Aš visą laiką norėjau į kaimą, nors nuo 1974-ųjų susituokę gyvenom bute Pasvalyje. Vytautas iš Gulbinėnų, aš užaugau Balčiūniškio vieniemyje, už penkių kilometrų nuo Raubonių, – Zita pripažįsta, kad juos tiesiog traukia gyvenimas gamtos prieglobstyje.

Iš tiesų Zita – Sibiro vaikas, 1954-ųjų sausio 3-iąją gimusi Tomsko srityje, ir ten prabėgo vaikystė iki penkerių metų:

Zita Baltrušienė Raubonyse įsikūrė 2000-aisiais.

– Tėvai susitiko ir susituokė Sibire 1951-ųjų rugpjūtį. Jie buvo ištremti 1947 metų gruodžio 27-ąją, tik iš skirtingų vietų. Tėtis Vytautas Rinkevičius kilęs nuo Raguvos, iš Putiliškių, o mamytė Elena Alenčikaitė – iš Žadeikių. Turbūt Panevėžyje jų ešaloną sukabino. Vienuolika metų Sibire jie dirbo miško pramonėje.

Mamą reabilitavo 1957-ųjų lapkritį, o tėtį – 1958 metų balandį.

– Tačiau mūsų brolis Alius tik buvo gimęs, todėl į Lietuvą grįžom 1959 metų sausio 13-ąją, – ši data, dabar labai simbolinė ir lemtinga, Zitai įstrigusi visą gyvenimą.

Iš tremties šeima grįžo su keturiais vaikais, gimusiais kas dvejus metus: Elvyra, Zita, Angėlė, Aliumi, o 1961-aisiais jau Lietuvoje pasaulį išvydo pagrandukė Joana.

Zita prisimena kelionę:

Aidos GARASTAITĖS nuotr.

– Man buvo penkeri metai. Maskvos geležinkelio stotyje pirmą kartą pamačiau balionus ir juos nusivijau. Buvau nusiavusi batus, o traukinys jau juda. Taip ir grįžau viduržiemį be batų... Važiavom tiesiai į Tauragę pas mamos seserį. Tačiau tėtis niekur negavo darbo. Traukė ir savo kraštas, o ir išsikalbėjo, kad Naradavos sodininkystės ūkio direktorius Savickas priima tremtinius.

Pasakiško grožio sodyboje – tiesiog apie gyvenimą

Asta BITINAITĖ

(Atkelta iš 1 p.)

1959-aisiais Rinkevičiai ir apsigyveno šiame krašte, Balčiūniškio vienkiemyje. Išvežtųjų Jatužių namuose buvo įkurdintos keturios šeimos.

– Prie Tatulos, čia pat miškas, – Zita pripažįsta tiesiog panirusi gražioje gamtoje, Tatulos vanduo jai visai nešaltas, rugsėji dar maudosi, taigi sugrįžo gyventi prie tos pačios upės.

Baigė Zita Dagilynės aštuonmetę mokyklą, kuri nuo namų buvo maždaug už pustrėčio kilometro:

– Dagilynėje chemijos, geografijos, darbų mokė Šėmas. Lankiau chemijos fakultatyvą, šis dalykas man patiko. Birutė Goštautienė buvo labai griežta ir gera liuanistė. Auklėtoja Koženiauskaitė mokė matematikos, Čepukaitienė – rusų kalbos, Čepukaitis – fizinio lavinimo, Titiene – biologijos ir prižiūrėjo mokyklos Mičiurino daržą. Tuo metu direktorė buvo Mockūnienė...

Nors gyveno kone pusiaukelėje tarp Biržių ir Pasvalio, tačiau pasirinko

„Mano namuose visada turi būti smilkalų ir kavos“, – jaukiuose namuose pasitinka Zita Baltrušienė.

ko toliau mokytis Pasvalio vidurinėje ir dėl prancūzų kalbos, kurią Zita mėgo, be to, ir tas pats rajonas:

– Pasvalyje prancūzų mokė Irena Jasiūnienė. Metus auklėtojas buvo Taučkėla, o dešimtoje ir vienuoliktoje klasėje – nuostabus lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas Romualdas Paškevičius.

Zita iki šiol prisimena, kaip auklėtojas skatino keliauti, važiuoti ir viskuo domėtis, o namuose turėti Romualdo Granausko ir Maironio kūrybos.

– Iš pagarbos ir meilės aplankau auklėtojo kapą Daumėnų kapinėse, – šią dieną prisipažįsta 1971 metų abiturientų laidos auklėtinė.

Po vidurinės baigimo Zita su drauge buvo nuvažiavusios pasižiūrėti ir į Kalvarijos maisto pramonės technikumą, kur ruošė pienininkystės specialistus. Bet dėstytojas rimtai paklausė, ar tos mergaitės čia tikrai nori mokytis.

Zita galvojo ir apie režisūrą, kol galiausiai įstojo į Rokiškio kultūros mokyklą mokytis bibliotekininkystės. Ir dėl to nė kiek nesigailėjo.

Beje, 1971-ųjų vasaros pabaigoje klasės draugai dar susirinko Balčiūniškio

vienkiemyje pas Zitą namuose į savotišką atsisveikinimo balių, kuriame dalyvavo ir auklėtojas...

Bibliotekininkystę Zita baigė aukščiausiais įvertinimais, anuomet penketais, ir pasirinko paskyrimą į Šiaulių miesto biblioteką, kur dirbo skaitykloje.

Nors Šiauliuose Zita ilgiau neužsibuvo, tačiau įstrigo keistokas nutikimas. Žurnalų komplektą pradingęs gydytojas jaunutei bibliotekininkei atnešė kyšį – į popierių suvyniotą butelį degtinės. Priblokšta mergina su kolege pasivijo nesąžiningą skaitytoją ir butelį įbruko atgal...

Su kiek vyresniu Vytautu Zita buvo pažįstama nuo mokyklos laikų. 1974-ųjų vasarą susituokė. Ir patraukė į Pasvalį, prie savųjų.

Sibire gimusios sesutės – Zita, Angelė, Elvyra.

Jauna šeima gavo bendrabutį. Vyras dirbo Tarpkolūkinėje statybos organizacijoje, o Zitai bibliotekoje darbo nebuvo:

– Įsidarbinau Pasvalio pieninėje Tetirvinių cecho buhalterė. Skaičiuodavau su aritmometru. Sykį ne ten padėjau kabelį ir iki Maskvos nukeliavo kosminiai primilžiai.

Cecho viršininkas Zitai vis įpildavo po tris litrus grietinės, ir šiandien tai prisimena šypsodamasi:

– Buvau lieša, svėriau vos 53 kilogramus. Turbūt norėjo, kad pasitaisyčiau. Iš tiesų priaugau trylika kilogramų...

Vėliau Zita dirbo Kultūros skyriuje:

– Vedėja Janina Polekaitė išvažiavo gydytis, o aš likau organizuoti rajono saviveiklininkus į 1975 metų respublikinę Dainų šventę. Buvau atsakinga už maitinimą.

Tais pačiais metais buvo įsteigtas paminklosaugos etatas ir Zita tapo rajono paminklosaugininke:

– Šis darbas man patiko. Reikėjo surašyti rajono kultūros vertybes, saugomas bažnyčiose, pilkapius... Vaškų klebonas paprašė atsistoti prie Marijos paveikslo, sako, jeigu gims mergaitė, kad būtų tokia pat graži. O aš iš tikrųjų laukiausi.

Dukra Vaida užaugo graži mer-

gaitė. Baigė Vilniaus universitetą ir dirba Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Sūnus Deividas Pasvalyje turi autoservisą.

O kiek anūkų?

– Du po du, dvi porėlės. Vyriausioji 26 metų Agnė Anglijoje baigė muziką, vokalą, tačiau Vilniuje dirba banke, – močiutė Zita išduoda, kad Agnės vaikinai – venesuelietis iš Italijos, dėl meilės atvykęs gyventi į mūsų sostinę.

Anūkai vilnietis Dovydas ir pasvalietis Gustas – abiturientai. Dešimtokė Urtė pernai Pasvalio muzikos mokykloje baigė dailę, pas keramikę Nerutę Čiukšienę kūrė baigiamąjį darbą. Be to, Gustas ir Urtė aktyviai muzikuoja...

Į Pasvalio biblioteką Zita Baltrušienė atėjo dirbti 1977 metais. Ir čia dirbo iki pensijos.

Ji atskleidžia, kokios veiklos erdvės atsivėrė jau prie bibliotekos direktorės Vidos Žilinskienės – renginiai, knygų šventės, pristatymai, susitikimai su žymiais kraštiečiais, rašytojais, aktorais, kitais įdomiais žmonėmis.

Anūkė Agnė Vilniaus Arkikatedroje pakrikštijo klebonas Ričardas Doveika. 1998 m.

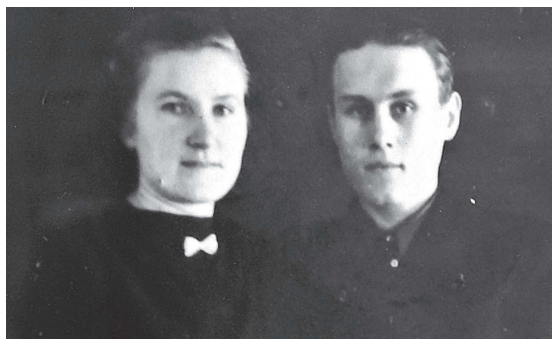
– Viena pirmųjų mūsų viešnių buvo žolininkė Eugenija Šimkūnaitė. Turėjom privirti cepelinų. Viską pagaminom, susiruošėm ir palikusios išlėkėm paklausti įdomios viešnios. Grįžtam, o cepelinai visai patamsėję. Nuo direktorės gavom barti, bet Šimkūnaitė tikrai nebuvo išranki – kirto pasiskondėdama, – Zita iš susitikimų ir nutikimų turbūt galėtų atskirą knygą parašyti.

O kur dar bendravimas su režisierė Aurelija Kutkauskienė ir vaidmenys jos spektakliuose...

Aidos GARASTAITĖS
nuotraukos ir fotokopijos

Šią vasarą bus 50 metų, kai Zita ir Vytautas kartu.

Elena Alenčikaitė ir Vytautas Rinkevičius, Zitos tėvai, susipažino ir susituokė Sibire 1951-aisiais.

Zitos Baltrušienės retro stiliaus 70-asis jubiliejus.

Pasvalio vidurinės mokyklos 1971 metų laidos abiturientai su auklėtoju Romualdu Paškevičiumi (sėdi pirma dešinėje Zita Rinkevičiūtė).